

Łucja Okulicz

Franknowo, pow. Biskupiec

Informator Archeologiczny : badania 3, 254-256

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Inwentarz ruchomy stanowił materiał ceramiczny lepiący wy-
łącznie ręcznie, nawiązujący do form najstarszej ceramiki sło-
wiańskiej. Oprócz ceramiki uzyskano dość znaczną ilość fragmentów
prażnio glinianych i osełek kamiennych. W obrębie dwóch jam od-
padkowych wystąpiły niewielkie bryłki żużla żelaznego. Zabytki
żelazne na omawianej osadzie reprezentowane są przez noże i ha-
cysk do wędki. Znalesiono ponadto kilka przęślików glinianych i
kamiennych.

Materiał ceramiczny z omawianej osady nawiązuje do dość
licznych analogii z terenu Ziemi Lubuskiej /Borowy Młyn, Osieca-
na, st.1/. Pod względem formalno-typologicznym ceramika stanowi
dość swarty zespół, który datować możemy na VI-VII wiek n.e.
Prace badawcze kontynuowane będą w roku przyszłym.

FRANKNOWO, pow. Biskupiec

Instytut Historii Kultury
Materialnej PAN

Badania prowadziła dr Lucja Okulicz.

Finansował Instytut Historii Kultury

Materialnej PAN. Pierwszy sezon badań.

Osada wczesnośredniowieczna /VII-IX w.?./.

Stanowisko zostało odkryte w czasie penetracji terenowej
sorganizowanej wiosną br. przez pracowników Zakładu Epoki Meta-
li IHKM PAN, mającej na celu weryfikację wzmiankowanych w litera-
turze obiektów archeologicznych w powiecie olsztyńskim i wytypo-
wanie ich do systematycznych badań. Znajduje się ono przy drodze
prowadzącej z Franknowa do Modlin, w odległości około 400 m od
ostatnich zabudowań wsi, na terenie gromadskiej piaszownicy.

Miejsce to oddawna było niszczone, stanowiąc jedyne źródło piasku wybieranego na potrzeby wsi. Przejściowo, w okresie powojennym, chowano tu padlinę, a do chwili obecnej swozi się tu śmieci i odpadki z całej okolicy. W momencie podjęcia badań wybrane było już około 2/3 wzgórza, pozostała część jest silnie zniszczona przez doły po wybranym piasku i wkopy z padłymi zwierzętami. Ponadto przez środek wzniesienia biegnie szeroki rów, przypuszczalnie pozostałość okopu wojskowego.

Badania wykopaliskowe miały charakter ratowniczy. W ich wyniku uzyskano ślady siedmiu, częściowo zniszczonych obiektów mieszkalnych w postaci zarysów przebiegu ich ścian, palenisk i ziemnych części ich konstrukcji. Nie były to budowle o konstrukcji słupowej, być może półziemianki o szrubowej konstrukcji części naziemnych z wgłębionymi w ziemię piecami i jamami przypiecznymi. Wszystkie obiekty mieszkalne były prostokątne, przy czym największy z odkrytych posiadał wymiary 3 m x 3,6 m, najmniejszy 2 m x 2,6 m. Najczęściej w południowo-zachodnim narożniku budowli znajdował się piec w wlotem od strony północnej lub północno-wschodniej. Były to okrągłe w planie lub prostokątne z zaokrąglonymi narożnikami obiekty o średnicy od 1,5 do 2 m, zbudowane z kamieni wylepionych grubą warstwą silnie przepalanej polepy. Przypuszczalnie posiadały kopulastą obudowę z polepy, na co zdają się wskazywać zachowane do wysokości 25-15 cm ścianki boczne oraz ślady okołkowania.

Inny typ obiektów odkrytych w czasie tegorocznych badań to duże, okrągłe w zarysie jamy zasobowe o przeciętnej średnicy 1,6 m i głębokości 1 m. Wypełnisko ich stanowiła ciemno-brunatna ziemia z ułankami kości zwierzęcych i ceramiką.

Konstrukcja obronna osady nie została jeszcze rozpoznana. Jedynie topografia wzgórza wskazuje, że było to miejsce naturalnie obronne, otoczone ze wszystkich stron szeroką, zabagnioną doliną, dziś osuszoną, stanowiącą wydzieloną jednostkę wycioszoną. Od zachodu i północy wzgórze obiega rów melioracyjny puszczony w miejscu naturalnego ciek wódki. Od wschodu i południa zaznacza się wyraźne obniżenie terenu przechodzące w szeroką dolinę łąkową. Naturalna obronność wzgórza usasadniała lokalizację osady, która może być identyfikowana ze wspomnianą w dokumencie lokacyjnym /Codex diplomaticus Warmiense II/ pruską jednostką osadniczą. Według tego dokumentu w 1346 r. powstaje na prawie chełmińskim wieś posiadająca dwie nazwy - niemiecką Frankenau i pruską - Vamlauken. Ta ostatnia nazwa po pewnym czasie zanika /M.Pollakówna, 1953, s.32/, natomiast w tradycji miejscowej do lat trzydziestych zachowała się nazwa okolicy na południowy-zachód od dzisiejszej wsi Franknowo - Bomlack /Bomławki/, obejmująca także miejsce odkrytej obecnie osady /Leyding, 1959, s.300/.

Z punktu widzenia problematyki badawczej pruskiego osadnictwa wczesnośredniowiecznego odkryta we Franknowie osada, stanowi trzeci punkt systematycznie badany po Jeziorku, pow. Giżycko i Pasymiu, pow. Szczytno. Z tego też względu prace tu winny być kontynuowane.

FREDROPOL, pow. Przemysł

patrz neolit

GRUCZNO, pow. Świecie

patrz średniowiecze